

Spremna beseda

Knjiga Predpisi s področja ekološkega kmetijstva z uvodnimi pojasnili je pregled nad področjem, na katerem morajo ekološki kmetje, predelovalci in uvozniki izpolnjevati stroge predpise, če hočejo na svojih pridelkih ali izdelkih uporabljati znak EU za ekološko kmetijstvo oziroma ustrezne nacionalne oznake. V njej so zajeti cilji, načela, ukrepi, usmeritve, zahteve, dovoljenja, prepovedi z definicijami in osnovnimi izrazi s področja ekološkega kmetijstva, kar bo okrepilo in posodobilo tovrstno literaturo v slovenskem jeziku. Knjiga je namenjena širšemu bralstvu, od strokovnjakov, ki se ukvarjajo z ekološkim kmetijstvom, pridelavo in predelavo, do trgovcev in potrošnikov, pa tudi študentom in raziskovalcem. Ponuja pregled nad področjem ekološkega kmetijstva, za katero je treba tudi v Sloveniji žlahtniti nove sorte in pasme ter razvijati nove pridelovalne, rejske in predelovalne postopke in metode. Delo mag. Darje Kropivšek, poznavalke varne hrane in višje kakovosti živil, kaže, da se avtorica zaveda celovitosti področja, ki zagotavlja pri izpolnjevanju teh predpisov potrošnikom zdrava in kakovostna živila ter druge neprehranske izdelke iz ekoloških surovin.

Politiki Evropske unije uzakonjajo novosti pri standardih ekološke pridelave in prireje, ki jih vedno znova pregledujejo in dopolnjujejo znanstveniki in strokovnjaki iz Mednarodne zveze gibanj za ekološko kmetovanje (IFOAM). Najbolj aktualni dogovori potekajo okoli zakonodaje o označevanju živil in izdelkov, zlasti tistih, ki vsebujejo gensko spremenjene organizme, in o uporabi nanotehnologije.

S širjenjem ekološke pridelave in prireje pod vplivom združenj ekoloških kmetov, strokovnjakov, politikov in medijev se slovensko javno mnenje sčasoma spreminja v prid ekološki pridelavi in reji. Ankete, ki so jih izvedli diplomanti Biotehniške fakultete v Ljubljani, so pokazale, da največ kupcev kupuje ekološka živila in izdelke v ekoloških trgovinah, nekaj manj v velikih trgovskih centrih, kjer so

jim namenjene police in oddelki trgovin. Analize nakupovalnih navad kažejo, da nekateri kupci ob sobotah in pred prazniki radi obiskujejo tržnice večjih mest, drugi, naveličani mestnega hrupa, pa se odpeljejo na deželo, kamor jih vabijo ekološke kmetije z neposredno prodajo na kmetiji, z gostinsko in drugo družinsko turistično ponudbo, zlasti s pohodništvom. Počasi se uveljavlja partnersko kmetovanje z dogovorjeno, na primer tedensko dostavo zabojčkov z živili na dom, ki jih za skupino potrošnikov pripravlja en ali več ponudnikov. Največ se proda svežih pridelkov in izdelkov žit, postopoma pa se tudi pri nas povečuje prodaja ekoloških jajc, mleka in mesa.

Boj na trgu z ekološkimi živili in izdelki tudi na tem področju majhne proizvajalce postavlja v slabši položaj. Če želijo preživeti, jih ekonomske razmere prisilijo, da se pridružijo večjim in na trgu bolj prodornim podjetjem. Z večanjem ponudbe in povpraševanja po ekoloških živilih in izdelkih dobiva svetovna ponudba videz industrijskih razsežnosti. Iz butičnih količin živil in obrtnih izdelkov prehaja v velikanske količine, izenačene nadstandardne kakovosti po ne previsoki, toda še vedno višji ceni od konvencionalno pridelanih živil. Zavedati se je treba, da manjša obstojnost ekoloških izdelkov, ki ne vsebujejo dodatkov, s katerimi se navadno podaljša rok trajanja, ni v skladu z željami trgovcev in nakupovalnimi navadami kupcev ter njihovim ravnanjem s hrano. Ekološki kmetje svetujejo kupcem sprotno nakupovanje manjše količine živil, kar je sicer v nasprotju z naglico informacijske družbe, vendar v prid kakovostnejšemu življenju, po katerem vsi hrepenimo, pa se mu vendarle nepremišljeno odrekamo.

Slovenski ekološki kmetje, strokovnjaki za ekološko kmetijstvo, kmetijski svetovalci in trgovci, ki so vse bolj seznanjeni s tem načinom pridelave in reje, se iz leta v leto srečujejo z novimi možnostmi in omejitvami. Strateške usmeritve slovenskega kmetijstva in živilstva, kot so večja samooskrba s hrano, lokalna pridelava in trženje, so spodbuda za večji dohodek v ekološkem kmetijstvu in s tem boljši položaj ekoloških kmetov. Slovensko kmetijstvo torej potrebuje nove

rešitve, zato so Predpisi s področja ekološkega kmetijstva z uvodnimi pojasnili mag. Darje Kropivšek ne le vodnik po zakonskih predpisih, ampak tudi priložnost za nova spoznanja in spodbuda za povezovanje strokovnih znanj s področij ekološke rastlinske pridelave, reje domačih živali ter predelave in trženja pridelkov in izdelkov. Naj bo vsebina izziv bralcu, kmetijcu ali meščanu za miselno odprtost, iz katere bo dobil zamisli za biološke in tehnološke izboljšave na ekoloških kmetijah in za razcvet novih.

*doc. dr. Darja Kocjan Ačko,
Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani*

Predgovor

Namen knjige je v priročni obliki in na enem mestu zbrati predpise, ki urejajo pridelavo, predelavo, uvoz, pakiranje, prevoz in skladiščenje ekoloških proizvodov ter določajo pravila za obrate javne prehrane, ki tržijo ekološke pridelke oziroma živila.

Uredbi 834/2007 in 889/2008 sta v celoti zavezujoči in se neposredno uporabljata v vseh državah članicah EU pri ekološki pridelavi pridelkov in živil. Nadomestili sta Uredbo (EGS) 2092/1991 in sta ob uveljavitvi dobili neposredno pravno veljavo. V vseh državah članicah se uporabljata enako kot nacionalna zakonodaja, in to brez vsakršnega posredovanja nacionalnih oblasti.

Nacionalna predpisa (Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil in Pravilnik o določitvi območij, ki so primerna za ekološko čebelarjenje) dopolnjujeta uredbe z določitvijo področij, ki jih morajo države članice urediti na nacionalni ravni oziroma v uredbah niso urejena (na primer obrati javne prehrane, reja damjakov itd.).

Pojasnila združujejo posamezna področja, ki so urejena v različnih pravnih aktih. Namen knjige je predvsem povečati preglednost nad posameznimi področji pridelave in predelave ekoloških pridelkov oziroma živil. Nekatera področja so v uvodnih pojasnilih namenoma izpuščena, ker se v slovenskem prostoru skoraj ne uporabljajo, na primer pridelava morskih alg ali ekološko ribogojstvo. Za ekološko čebelarstvo in divje rastoče rastline so posamezni instituti v ločenih poglavjih prav zaradi specifičnosti. Uredba 1235/2008, ki ureja uvoz ekoloških pridelkov in živil, v knjigi sicer ni objavljena, v zadnjem poglavju pa je nekaj besed tudi o specifičnosti uvoza ekoloških pridelkov in živil.

Zelo pomembno je, da poleg specialnih zakonov (*lex specialis*), ki urejajo izključno področje ekološke pridelave in predelave, ki sta predmet te publikacije, uporabnik pozna tudi drugo zakonodajo s področja pridelave, predelave in označevanja živil (*lex generalis*), ki v to publikacijo niso zajeti. To so predvsem zakon o kmetijstvu, zakonodaja o fitofarmaceutskih sredstvih, zakonodaja o gnojilih, zakonodaja o krmi, zakonodaja o tako imenovani navzkrižni skladnosti, semenarska zakonodaja, zakonodaja o živinoreji, prehranska zakonodaja itd.

Avtorica

Kazalo

Uvodna pojasnila

1. Cilji in načela ekološke pridelave	19
2. Pravila za preusmeritev	19
2.1. Pravila za preusmeritev zemljišč – rastline in proizvodi rastlinskega izvora	20
2.1.1. Retroaktivno skrajšanje prehodnega obdobja	20
2.1.2. Podaljšanje prehodnega obdobja zaradi kontaminacije	21
2.1.3. Fitosanitarni ukrepi ali znanstveni poskusi	21
2.2. Pravila za preusmeritev zemljišč za ekološko živinorejo	22
2.3. Pravila za preusmeritev živali in proizvodi živalskega izvora	22
2.3.1. Kopitarji, govedo, mali prežvekovalci, prašiči, perutnina, kunci, damjaki, mufloni in navadni jeleni	22
2.3.1.1. Živali na kmetijskem gospodarstvu ob začetku obdobja preusmeritve	22
2.3.1.2. Živali, naknadno privedene na kmetijo	23
3. Ekološka pridelava	23
3.1. Cilji in načela ekološkega kmetovanja	23
3.2. Gensko spremenjeni organizmi	24
3.3. Ionizirajoče sevanje	25
3.4. Splošna pravila kmetijske pridelave	26
3.4.1. Vzporedna pridelava	26

3.4.1.1.	Pridelava ekoloških in neekoloških trajnih rastlin na istem območju	26
3.4.1.2.	Vzporedna pridelava na območjih, namenjenih za kmetijske raziskave ali formalno izobraževanje, in pri proizvodnji semen, vegetativnega razmnoževalnega materiala in sadik	27
3.4.1.3.	Travišče, ki se uporablja izključno za pašo	27
3.4.1.4.	Ekološka in neekološka reja živali iste vrste	27
3.5.	Pridelava rastlin	28
3.6.	Omejevalni sezname za uporabo proizvodov in snovi, ki se uporabljajo v rastlinski pridelavi	28
3.6.1.	Upravljanje tal in gnojenje	29
3.6.2.	Prepoved hidroponske pridelave	32
3.6.3.	Nadzor škodljivcev, bolezni in plevela	32
3.6.4.	Seme ali vegetativni razmnoževalni material	34
3.6.5.	Podatkovna zbirka ekoloških semen	35
3.6.5.1.	Vpis v podatkovno zbirko oziroma seznam semenskega materiala	35
3.6.6.	Uporaba semen ali vegetativnega razmnoževalnega materiala, ki niso pridelani s postopkom ekološke pridelave	37
3.6.6.1.	Uporaba semena in vegetativnega razmnoževalnega materiala iz proizvodne enote, ki je v fazi preusmeritve na ekološko pridelavo	37
3.6.6.2.	Uporaba neekoloških semen ali vegetativnega razmnoževalnega materiala	38
3.6.6.3.	Dovoljenje za uporabo neekološkega semena ali semenskega krompirja	38
3.6.6.3.1.	Dovoljenje posameznim uporabnikom	39
3.6.6.3.2.	Splošno dovoljenje	39
3.6.7.	Nabiranje prosto rastočih rastlin	40
3.6.8.	Ekološka živinoreja	41

3.6.8.1.	Izvor živali	41
3.6.8.1.1.	Neekološke živali	41
	a) Prvo sestavljanje črede ali jate.	41
	b) Prvo obnavljanje črede ali jate.	41
3.6.8.2.	Živinorejska praksa in pogoji namestitve	42
3.6.8.2.1.	Sesalci	43
3.6.8.2.2.	Perutnina.	43
	a) Izjeme – uporaba neekološko vzrejenih kokoši	44
3.6.8.2.3.	Kunci, damjaki, mufloni in navadni jeleni	45
	a) Skupna pravila za rejo kuncev, damjakov, muflonov in navadnih jelenov	45
	b) Pravila za rejo kuncev	45
	c) Pravila za rejo damjakov, muflonov in navadnih jelenov	46
3.6.8.2.4.	Obtežba	46
3.6.8.2.5.	Dostop do površin na prostem	47
3.6.8.2.6.	Prepoved priveza in osamitve.	47
	a) Izjema.	47
	b) Izjema – težave z upravljanjem ekološke vzreje živali	48
	c) Neekološko vzrejene živali	48
3.6.8.2.7.	Ločitev ekološko vzrejenih živali od drugih živali	48
3.6.8.3.	Razmnoževanje živali	49
3.6.9.	Krma	49
3.6.9.1.	Izvor krme	49
3.6.9.2.	Mladiči sesalcev	50
3.6.9.3.	Uporaba neekološke krme	51
3.6.9.4.	Priprava predelane krme.	51
3.6.9.5.	Izjema – neekološka krma	52

3.6.10.	Preprečevanje bolezni in veterinarsko zdravljenje .	52
3.6.10.1.	Preventivni ukrepi	52
3.6.10.1.1.	Posebni preventivni ukrepi za perutnino	53
3.6.10.2.	Veterinarsko zdravljenje – kurativa.	54
3.6.10.2.1.	Omejitve uporabe kemično sintetiziranih alopatskih veterinarskih zdravil ali antibiotikov.	54
3.6.10.2.2.	Dvakratna dolžina karence	55
3.7.	Ekološko čebelarstvo	55
3.7.1.	Preusmeritev za čebele in čebelarske proizvode ..	55
3.7.2.	Lokacija čebelnjakov	57
3.7.3.	Posebna pravila za preprečevanje bolezni in veterinarsko zdravljenje v čebelarstvu	58
3.7.4.	Izjeme pri oprашevanju	58
3.7.5.	Prijava v kontrolo	59
4.	Ekološka predelava	59
4.1.	Načela predelave ekološke hrane	59
4.2.	Pridelava predelane hrane	59
4.2.1.	Ukrepi ob sočasno pripravljenih ali shranjenih ekoloških in neekoloških proizvodih	60
4.2.2.	Kvas	60
4.2.2.1.	Izjema – dodatek ekstrakta neekološkega kvasa ..	61
4.3.	Sestava ekološko predelane hrane	61
4.4.	Sestavine neekološkega izvora.	61
4.4.1.	Neekološke sestavine kmetijskega izvora.	62
4.4.2.	Odobritev neekološko pridelanih sestavin hrane kmetijskega izvora s strani držav članic	62
4.4.3.	Prepoved enakih ekoloških in neekoloških sestavin	62
4.4.4.	Hrana iz rastlin iz preusmeritve	63
4.5.	Posebna pravila za pridelavo ekološkega vina	63

5.	Zbiranje, pakiranje prevoz in skladiščenje proizvodov	65
5.1.	Zbiranje in prevoz	65
5.2.	Pakiranje in prevoz proizvodov k drugim izvajalcem ali v druge enote	65
5.3.	Prevzem proizvodov iz drugih enot in od drugih izvajalcev	66
5.4.	Skladiščenje proizvodov	66
6.	Obrati javne prehrane.	67
6.1.	Uvod	67
6.2.	Uporaba označbe ekološki, bio ali eko	68
6.2.1.	Obvezna uporaba nacionalnega zaščitnega znaka	68
6.2.2.	Prepoved uporabe nacionalnega zaščitnega znaka	69
6.2.3.	Prepoved uporabe logotipa Skupnosti v obratih javne prehrane	69
6.3.	Sklicevanje na postopke eko priprave kot pogoj za vključitev v nadzor	69
6.4.	Pogoji ob sočasni uporabi ekoloških in konvencionalnih sestavin	70
6.5.	Obveznosti izvajalca pred prvim nadzorom	71
7.	Izjemni primeri	71
8.	Označevanje	72
8.1.	Izrazi, ki se nanašajo na ekološko pridelavo	72
8.2.	Označevanje nepredelanih kmetijskih proizvodov	72
8.3.	Označevanje predelanih kmetijskih proizvodov	73
8.4.	Prodajni opis celotnega živila z izrazom »ekološki« .	73
8.5.	Prodajni opis sestavine živila z izrazom »ekološki« .	73
8.6.	Dodatne obvezne navedbe, kadar se proizvodi sklicujejo na ekološko pridelavo	73
8.7.	Neobvezna uporaba logotipa	75
8.8.	Prepoved uporabe logotipa	75

8.9.	Dodatna uporaba nacionalnih in zasebnih logotipov	75
8.10.	Označevanje ekološke krme	76
8.11.	Označevanje proizvodov rastlinskega izvora iz preusmeritve	76
9.	Nadzor	77
9.1.	Vzpostavitev nadzornega sistema	77
9.2.	Izvajalec nadzora – obveščanje.	78
9.3.	Izdaja dovoljenj in soglasij organizacije za kontrolo in certificiranje	78
9.4.	Prijava v kontrolo – vključitev izvajalcev v nadzorni sistem.	78
9.5.	Poročanje izvajalcev	79
9.6.	Prepoved prestopanja – izbire druge organizacije za kontrolo med certificiranjem	79
9.7.	Možnost hkratne prijave pri več kot eni organizaciji za kontrolo in certificiranje.	79
9.8.	Vrsta in pogostost nadzora	79
9.9.	Izvajalci, ki so izključeni iz nadzora	80
9.10.	Ukrepi v primeru kršitev in nepravilnosti z načelom sorazmernosti.	80
9.11.	Obveznost dokumentarne evidence.	81
9.12.	Nadzorno poročilo.	81
9.13.	Odprt dostop do seznama z imeni in naslovi vseh izvajalcev	82
9.14.	Certifikati – dokazila	82
9.14.1.	Preveritev dokazil dobaviteljev	82
10.	Trgovanje s tretjimi državami in uvoz	83

Predpisi s področja ekološkega kmetijstva

1. **Uredba Sveta (ES) 834/2007** z dne 28. junija 2007
o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov
in razveljavitvi Uredbe 2092/91 86
2. **Uredba Komisije (ES) 889/2008** z dne 5. septembra 2008
o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES)
834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekološki
pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov glede
ekološke pridelave, označevanja in nadzora 139
3. **Pravilnik** o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih
pridelkov oziroma živil 288
4. **Pravilnik** o določitvi območij, ki so primerna
za ekološko čebelarjenje 323

Uvodna pojasnila

1. Cilji in načela ekološke pridelave

Uredba 834/2007, člani 3 do 7

Cilji ekološke pridelave, opredeljeni v 3. členu Uredbe 834/2007, so vzpostavitev sistema trajnostnega upravljanja kmetijstva, pridelava visoko kakovostnih proizvodov in pridelava različnih vrst ekološke hrane in drugih ekoloških kmetijskih proizvodov, ki ustrezajo povpraševanju potrošnikov. Splošna načela ekološke pridelave, opredeljena v 4. členu Uredbe 834/2007, poudarjajo uporabo naravnih virov (živih organizmov in mehanskih postopkov pridelave, gensko spremenjeni organizmi, GSO, pa so izključeni) in snovi, ki izvirajo s kmetijskega gospodarstva (če to ni mogoče, pa morajo surovine izvirati iz ekološke pridelave ali biti naravno pridobljene). Kemično sintetizirane snovi so strogo omejene na izjemne primere (na primer vitamini). Splošna načela omogočajo tudi prilagodljivost zaradi regionalnih razlik v podnebjju, lokalnih razmer, razvojnih stopenj in specifičnih živinorejskih praks.

2. Pravila za preusmeritev

Uredba 834/2007, člen 17

Uredba 889/2008, člani 36 do 38a

Preusmeritev pomeni preusmerjanje z neekološkega na ekološko kmetovanje v določenem obdobju, v katerem se uporabljajo določbe o ekološki pridelavi. Obdobje preusmeritve se začne šele, ko izvajalec svojo dejavnost prijavi eni od organizacij za kontrolo ekološke pridelave. V obdobju preusmeritve, ki je specifično za vrsto

pridelave kulturnih rastlin ali vzreje živali, se morajo uporabljati vsa pravila, določena s predpisi o ekološkem kmetijstvu. Na kmetijskem gospodarstvu ali v enoti, v kateri se delno že ukvarjajo z ekološko pridelavo, delno pa se nanjo še preusmerjajo, mora izvajalec oziroma pridelovalec poskrbeti, da so ekološki proizvodi in proizvodi iz preusmeritve ločeni ter da so živali ločene oziroma se jih zlahka loči, in voditi ustrezno evidenco, iz katere je razvidna ločitev. Živali in proizvodi živalskega izvora, pridelani v obdobju preusmeritve, se ne smejo tržiti kot živila v preusmerjanju.

2.1. Pravila za preusmeritev zemljišč – rastline in proizvodi rastlinskega izvora

Uredba 889/2008, člen 36

V obdobju preusmeritve je treba uporabljati pravila za ekološko pridelavo:

- najmanj dve leti na zemljiščih (na primer njive za enoletne kulture) in na traviščih ali na površinah, kjer rastejo trajne krmne rastline, preden se začnejo uporabljati kot ekološko pridelana krma ali hrana;
- najmanj tri leta na zemljiščih, kjer se pridelujejo trajne kulture (na primer sadovnjaki, vinogradi) pred prvim obiranjem ekoloških pridelkov.

2.1.1. Retroaktivno skrajšanje prehodnega obdobja

Uredba 889/2008, člen 36

Pravilnik o ekološki pridelavi, člen 5

Ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, lahko odloči, da se kot del obdobja preusmeritve retroaktivno prizna čas, ko so bila zemljišča vključena v program, ki se je izvajal v skladu z Uredbo Sveta (ES)

1257/1999¹ ali Uredbo (ES) 1698/2005,² ali v drug uradni program (na primer ukrepi v kmetijsko-okoljskih programih), če na teh zemljiščih niso bile uporabljene snovi, ki niso odobrene za ekološko pridelavo, ali če se ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo, predložijo zadostni dokazi, na podlagi katerih se lahko prepriča, da so bili pogoji na naravnih zemljiščih ali kmetijskih območjih izpolnjeni vsaj tri leta. Člen 5 Pravilnika o ekološki pridelavi določa, da izvajalec, ki želi pridobiti dovoljenje za skrajšanje obdobja preusmeritve, vložijo vlogo, ki vsebuje: podatke o izvajalcu, obrazložitev za skrajšanje obdobja preusmeritve, mnenje organizacije za kontrolo in certificiranje ter fotografske posnetke terena v primerih zaraščenosti ali večletne opušččenosti trajnih nasadov.

2.1.2. Podaljšanje prehodnega obdobja zaradi kontaminacije

Uredba 889/2008, člen 36, odst. 3

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano lahko v nekaterih primerih, ko je bilo zemljišče kontaminirano s proizvodi, ki niso odobreni za ekološko pridelavo, odloči, da obdobje preusmeritve tudi podaljša. V praksi so težava tla, kontaminirana s težkimi kovinami (na primer območja rudnikov).

2.1.3. Fitosanitarni ukrepi ali znanstveni poskusi

Uredba 889/2008, člen 36, odst. 4

Četrti odstavek 36. člena Uredbe 889/2008 določa, da za zemljišča, ki so že preusmerjena ali postopek preusmeritve v ekološko kmetovanje na njih še traja in se obdelujejo s proizvodi, ki niso odo-

¹ Uredba Sveta (ES) 1257/1999 z dne 17. maja 1999 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (EKUJS) ter o spremembi in razveljavitvi določenih uredb.

² Uredba (ES) 1698/2005 z dne 20. septembra 2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP).

breni za ekološko pridelavo, zaradi obveznih fitosanitarnih ukrepov za nadziranje bolezni ali zatiranje škodljivcev ali zaradi znanstvenih preskusov lahko država članica skrajša obdobje preusmeritve, če je v tleh oziroma v rastlini zanemarljiva raven ostankov in se letina po obdelavi ne prodaja s sklicevanjem na postopke ekološke pridelave.

2.2. Pravila za preusmeritev zemljišč za ekološko živinorejo

Uredba 889/2008, člen 37

Na vseh površinah, na katerih se prideluje krma za živali, se morajo upoštevati pravila za preusmeritev. Za pašnike in za zunanje površine za nerastlinojede vrste živali se obdobje preusmeritve skrajša na eno leto. Če se zemljišče v zadnjem letu ni obdelovalo s proizvodi, ki niso odobreni za ekološko pridelavo, pa se obdobje preusmeritve skrajša na šest mesecev.

2.3. Pravila za preusmeritev živali in proizvodi živalskega izvora

Uredba 889/2008, člen 38

Pravilnik o ekološki pridelavi, člena 6 in 9

Pravila za preusmeritev kopitarjev, goveda, malih prežvekovalcev, prašičev, perutnine in čebel so določena v Uredbi 889/2008, medtem ko so pravila za kunce, damjake, muflone in navadne jelene predpisana s Pravilnikom o ekološki pridelavi, torej v nacionalni zakonodaji.

2.3.1. Kopitarji, govedo, mali prežvekovalci, prašiči, perutnina, kunci, damjaki, mufloni in navadni jeleni

2.3.1.1. Živali na kmetijskem gospodarstvu ob začetku obdobja preusmeritve

Če na začetku obdobja preusmeritve na kmetijskem gospodarstvu bivajo neekološko vzrejene živali, veljajo njihovi proizvodi

za ekološke, če preusmeritev zajema celotno proizvodno enoto, vključno z živalmi, pašniki in/ali vsemi zemljišči, ki se uporabljajo za krmo živali. Skupno obdobje preusmeritve za obstoječe živali in njihove mladiče, pašnike in/ali vsa zemljišča, ki se uporabljajo za krmo živali, se lahko skrajša na 24 mesecev, če se živali krmijo predvsem s proizvodi iz proizvodne enote. V skladu s točko a(iii) prvega odstavka 15. člena Uredbe 834/2007 se živali, ki bivajo na kmetijskem gospodarstvu že na začetku obdobja preusmeritve, in njihovi proizvodi štejejo za ekološke po preteku obdobja preusmeritve.

2.3.1.2. Živali, naknadno privedene na kmetijo

Če se na kmetijo privedejo živali, ki niso bile ekološko vzrejene, je treba pravila za ekološko pridelavo uporabljati vsaj:

- 12 mesecev v primeru kopitarjev in goveda za prirejo mesa, v vsakem primeru pa vsaj tri četrtine njihovega življenja;
- šest mesecev v primeru malih prežvekovalcev in prašičev ter živali za prirejo mleka;
- 10 tednov za perutnino za prirejo mesa, ki se uhlevi pred starostjo treh dni;
- šest tednov v primeru perutnine za prirejo jajc;
- zadnji dve tretjini življenja za kunce, damjake, muflone in navadne jelene.

3. Ekološka pridelava

3.1. Cilji in načela ekološkega kmetovanja

Uredba 834/2007, člen 5

Posebna načela poudarjajo pomen ohranjanja in izboljševanja življenja v tleh ter hranjenja rastlin primarno prek talnega ekosistema. Kmetovanje naj stremi k zmanjšanju uporabe neobnovljivih virov in surovin, ki ne izvirajo s kmetijskega gospodarstva, h kompostiranju ter recikliranju odpadkov in stranskih proizvodov rastlinskega

in živalskega izvora ter k njihovi nadaljnji uporabi kot surovin pri pridelavi rastlin in vzreji živali. Zdravje živali se ohranja s spodbujanjem naravne imunološke zaščite živali ter z izborom primernih pasem in živinorejskih praks. Zdravje rastlin se ohranja predvsem s preventivnimi ukrepi, kot so izbor ustreznih vrst in sort, odpornih proti škodljivcem in boleznim, ustrezno kolobarjenje, mehanski in fizični postopki ter zaščita naravnih sovražnikov škodljivcev. Pri živalih se upoštevajo potrebe, specifične za posamezno živalsko vrsto, in skrbi za visoko raven dobrega počutja živali.

3.2. Gensko spremenjeni organizmi

Uredba 834/2007, člen 9

Uredba 889/2008, člen 69 in priloga XIII

Gensko spremenjeni organizmi (GSO) in proizvodi, pridobljeni iz GSO ali z GSO, so nezdružljivi s pojmom ekološke pridelave. Zato se ne smejo uporabljati niti v ekološki pridelavi niti pri predelavi.

Določena vsebnost je sicer dopuščena. Vsebnost GSO v ekoloških proizvodih mora biti čim nižja, mejna količina, ki vključuje zgolj naključno in tehnično neizogibno prisotnost GSO, je 0,9 odstotka, kar je posredno določeno v drugem odstavku 12. člena Uredbe (ES) 1829/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. septembra 2003 o gensko spremenjenih živilih in krmi. GSO in proizvodi, pridelani iz GSO ali z njimi, se v ekološki pridelavi ne uporabljajo kot hrana, krma, predelovalni pripomočki, fitofarmaceutska sredstva, gnojila, dodatki za izboljšanje tal, semena, vegetativni razmnoževalni material, mikroorganizmi ali živali.

Za namene prepovedi glede uporabe GSO oziroma proizvodov, pridelanih iz GSO, za hrano in krmo se izvajalci lahko načeloma zanesejo na označbe, s katerimi je opremljen proizvod, ali na katerikoli drug spremlni dokument, pritrjen ali priložen v skladu z

Direktivo 2001/18/ES,³ Uredbo 1829/2003⁴ ali Uredbo 1830/2003⁵. Izvajalci lahko domnevajo, da v proizvodnji kupljene hrane in krme niso bili uporabljeni GSO ali proizvodi, pridelani iz GSO, če ti v skladu z navedenimi uredbami niso označeni na proizvodih ali v spremni listini, razen če imajo informacije, da označevanje teh proizvodov ni v skladu s temi uredbami. Člen 69 Uredbe št. 889/2008 kot dodatno varovalko uvaja še izjavo tretje stranke oziroma prodajalca, da dobavljeni neekološki proizvodi niso bili pridelani iz ali z GSO. Potrdilo mora izvajalec hraniti v svoji dokumentaciji. Vzorec izjave prodajalca je v prilogi XIII k Uredbi 889/2008.

Pri preverjanju genske čistosti si lahko navzkrižno pomagamo tudi z registrom gensko spremenjenih živil in gensko spremenjene krme na portalu Evropske komisije (http://ec.europa.eu/food/dyna/gm_register/index_en.cfm). Trenutno so v registru nekatere sorte rastlinskih vrst, kot so bombaž, koruza, oljna repica, krompir, soja in sladkorna pesa.

3.3. Ionizirajoče sevanje

Uredba 834/2007, člen 10

Uporaba ionizirajočega sevanja pri obdelavi ekološke hrane, krme ali surovin, uporabljenih v ekološki hrani ali krmi, je taksativno prepovedana.

³ Direktiva 2001/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. marca 2001 o namernem sproščanju gensko spremenjenih organizmov v okolje in razveljavitvi Direktive Sveta 90/220/EGS.

⁴ Uredba (ES) 1829/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. septembra 2003 o gensko spremenjenih živilih in krmi.

⁵ Uredba (ES) 1830/2003 o sledljivosti in označevanju gensko spremenjenih organizmov ter sledljivosti živil in krme, proizvedenih iz gensko spremenjenih organizmov.